

К. Р. Киретів-Демідова
студ. II курсу
спеціальність «Правознавство»
Науковий керівник: д.ю.н., проф. О.В. Прісикіна

ІНСТИТУТ СУБСИДІЙ – НОВИЙ ІНСТИТУТ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Одним із інститутів муніципального права та соціального забезпечення є субсидія. Відповідно до «Економічного енциклопедичного словника» субсидія (лат. *subsidium* – допомога, підтримка) – це допомога держави у грошовій або натуральній формі місцевим бюджетам, юридичним і фізичним особам, іншим державам [4, с.390].

Однією із форм адресної соціальної допомоги є житлові субсидії. Програма житлових субсидій в нашій країні запроваджена в 1995 р. рішенням Кабінету Міністрів на принципах «Концепції соціального забезпечення населення України», прийнятої Верховною Радою України 21.12.1993 р., що в умовах ринкової економіки «державна повинна забезпечувати за рахунок бюджетних коштів лише мінімально гарантований рівень медичного, культурного і соціального обслуговування населення і, перш за все, менш захищеним верствам населення» [1].

Вчений О.М.Непомнящий виділяє три різні групи житлових субсидій:

- «субсидії пропозиції», спрямовані на виробників, кредиторів і власників житла;
- «субсидії попиту», спрямовані на мешканців як споживачів житла і житлових послуг;
- «субсидії контролю» у формі встановлення лімітів відносно орендної плати, ціни на нерухомість або процентних ставок, спрямовані як на виробників, кредиторів і власників, так і споживачів житла і супутніх послуг [5, с.74].

Науковці М.А.Мащенко та І.В.Пивавар зазначають, що державна житлова субсидія по суті – це соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям, яка стала першою соціальною програмою ринкового типу і забезпечила адресну підтримку найменш захищених сімей і громадян в умовах поступового підвищення частки покриття населенням собівартості житлово-комунальних послуг і енергоносіїв [3, с.179].

Отже, державна житлова субсидія – це безготівкова допомога державою малозабезпеченим верствам населення при сплаті за ці

послуги. Адресний характер допомоги означає, що її призначають конкретній сім'ї за зверненням власника чи наймача житла від імені всіх прописаних там осіб. Допомогу надають в безготівковому вигляді шляхом зменшення розміру зазначених вище платежів громадян на утримання житла за рахунок місцевого бюджету. Головним критерієм для отримання субсидії є рівень доходів сім'ї щодо вартості цих платежів в межах визначених нормативів споживання.

Субсидія є безповоротною допомогою, як і інші форми соціальної допомоги, наприклад, на дітей, для малозабезпечених громадян тощо. При її призначенні громадяни не беруть на себе зобов'язання щодо її повернення. Це принципово відрізняє субсидію від позик, кредитів та інших видів договірних зобов'язань, коли особа мусить повертати отримані на певних умовах кошти. Отримання субсидії не пов'язане і не тягне за собою зміни форми власності житла.

Порядок надання субсидій населенню регламентується Положенням про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, яке визначає умови призначення та порядок надання громадянам щомісячної адресної безготівкової субсидії для відшкодування витрат на оплату управління багатоквартирним будинком, користування житлом або його утримання та комунальних послуг (водо-, тепло-, газопостачання, водовідведення, електроенергія, вивезення побутового сміття та рідких нечистот), а також один раз на рік субсидії готівкою на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива [2].

Призначення субсидій та контроль за їх цільовим використанням здійснюється структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад. У сільській місцевості приймання заяв з необхідними документами для призначення субсидій та передачу їх відповідним структурним підрозділам з питань соціального захисту населення здійснюють уповноважені особи, які визначаються виконавчими органами сільських і селищних рад.

Субсидії призначаються за наявності різниці між розміром плати за житлово-комунальні послуги, скраплений газ, тверде та рідке пічне побутове паливо у межах соціальної норми житла та соціальних нормативів користування житлово-комунальними послугами і обсягом визначеного Кабінетом Міністрів України обов'язкового відсотка платежу.

Субсидія не призначається, якщо будь-хто із зареєстрованих у житловому приміщенні (будинку) осіб (осіб, які фактично проживають), яким нараховується плата за житлово-комунальні послуги, протягом 12 місяців перед зверненням за призначенням субсидії (призначенням субсидії без звернення) здійснив купівлю земельної ділянки, квартири (будинку), автомобіля, транспортного засобу (механізму), будівельних матеріалів, інших товарів довгострокового вжитку або оплатив послуги (одноразово) з будівництва, ремонту квартири (будинку) або автомобіля, транспортного засобу (механізму), телефонного (в тому числі мобільного) зв'язку, крім житлово-комунальних послуг у межах соціальної норми житла та соціальних нормативів користування житлово-комунальними послугами та медичних послуг, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності, на суму, яка на дату купівлі (оплати) перевищує 50 тис. гривень [2].

Місцеві фінансові органи перераховують кошти для відшкодування витрат населення на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива у порядку, встановленому обласними, Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями.

Науковець М.А.Мащенко зазначає, що загальна сума нарахованих субсидій на оплату житлово-комунальних послуг в більшості перевищує суму наданих субсидій. Розрахунки місцеві бюджети з підприємствами житлово-комунальних послуг здійснюють з значним відставанням. Заборгованість місцевих бюджетів здійснює негативний вплив на фінансове та інвестиційне становище житлово-комунальних підприємств [3, с.179].

Аналізуючи діючу систему житлових субсидій, можна зробити висновки, що система житлових субсидій орієнтована на найуразливіші верстви населення – в більшості сім'ї пенсіонерів, а також сім'ї, що мають у своєму складі дітей, які навчаються. В той же час ця соціальна пільга в істотно меншому ступені охоплює сім'ї, що мають безробітних і громадян передпенсійного віку, на економічно-активне населення ця соціальна пільга практично зовсім не спрямована.

У діючих умовах житлова субсидія є не універсальним, а вибіркоким засобом відновлення соціальної справедливості, інструментом захисту окремих категорій споживачів житлово-комунальних послуг. Програма житлових субсидій у діючому вигляді не може ефективно працювати за умови існуючого в Україні тіньового сектора економіки. Очевидною є потреба у важелях державного ре-

гулювання, адекватних до ситуації, що склалася, необхідна реальна допомога малозабезпеченим верствам населення.

Таким чином, система житлових субсидій потребує перегляду, доробки та вдосконалення.

Список використаної літератури

1. Концепція соціального забезпечення населення України від 21.12.1993 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3758-12>. – Назва з екрана.
2. Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива [Електронний ресурс] : в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.09.1997 № 1050. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-95-п>. – Назва з екрана.
3. Мащенко М. А. Державне регулювання соціального захисту населення [Текст] / М.А.Мащенко, І. В. Пивавар // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 177-182.
4. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник [Текст] : у 2 т. – Т.2. / С.В.Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко. – Л.: Світ, 2005. – 563 с.
5. Непомнящий О. М. Житлові субсидії як важливий елемент житлової політики [Текст] / О.М.Непомнящий // Теорія та практика державного управління. – 2012. – Вип. 3. – С. 72-80.

А. С. Кисель

Студ. II курсу

Научный руководитель: д. ю. н., проф. Приешкина О. В.

ИНСТИТУТ ГОРОДСКОГО ГОЛОВЫ – НОВЫЙ ИНСТИТУТ МУНИЦИПАЛЬНОГО ПРАВА

Сегодня в Украине идет реформа местного самоуправления, приближение его модели к международным стандартам, в которых роль руководителя городского самоуправления имеет важное политико-правовое значение. Актуальность данной теме придает то, что Украина не обладает в полной мере правовой базой, регламентирующей статус городского головы [1, с.29].

Научная дискуссия вокруг вопроса о статусе городского головы, его функций, места и роли в системе местного самоуправления, несмотря на их конструктивность и практическую значимость, в основном не охватывает историю становления и развития этого института в Украине. Поэтому попытки решения насущных проблем правового регулирования деятельности городских голов лишены